

Dinamització del procés participatiu per a potenciar la vinculació dels equipaments cívics al seu entorn

Informe de la sessió

Badalona, 24 d'octubre de 2017

Índex

1. Presentació.....	3
2. Participants.....	4
3. L'equipament en una paraula.....	6
4. Quines són les necessitats del nostre territori sobre les quals l'equipament podria tenir un paper?	7
5. Com podria enfortir el Casal la vinculació al territori?	11
6. Quines accions es poden promoure per crear comunitat i arrelament entorn al casal amb les persones usuàries i entitats de la població?	12
7. Valoració de la sessió.....	14

1. Presentació

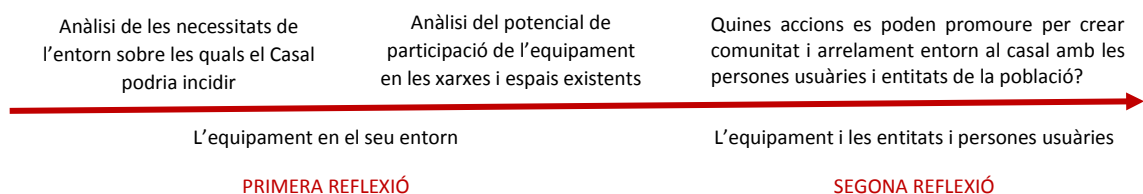
Des del *Departament de Treball, Afers Socials i Famílies*, a través de la *Direcció General d'Acció Cívica i Comunitària*, conjuntament amb la *Direcció General de Transparència, Dades Obertes i Qualitat Democràtica*, del *Departament d'Afers i Relacions Institucionals i Exteriors i Transparència* s'està impulsant un procés de reflexió amb relació a les potencialitats del paper dels equipaments cívics (EC) en el territori.

En aquest marc, durant els mesos d'octubre i novembre s'estan organitzat unes sessions de treball arreu de Catalunya, amb l'objectiu de reflexionar conjuntament i compartir les oportunitats en l'acció de l'equipament cívic en el seu entorn i quina ha de ser la seva implicació en el seu entorn proper, en el seu treball amb la comunitat i en el seu aspecte inclusiu.

El passat dilluns 24 d'octubre de 2017 es va realitzar una sessió de reflexió amb relació al paper dels equipaments cívics de la Generalitat de Catalunya a Badalona. La sessió es va realitzar de 17:00 a 19:30 hores al Casal de Gent Gran de Badalona-Nova Lloreda.

Pel que fa al **programa de la sessió**, en primer terme, la Sra. Rosa Sans i la Sra. Blanca Rodà van donar la benvinguda, compartir els objectius del procés i detallar el marc del debat. Seguidament, les persones participants van iniciar la reflexió i el debat per generar aportacions i propostes d'acord amb el següent esquema:

Esquema de reflexió

A continuació es presenten, en primer terme, les entitats i serveis participants, caracteritzant el perfil de persones assistents. En segon terme, queden recollits els resultats de la reflexió realitzada. Cada pregunta va generar un seguit de reflexions i propostes, que han estat agrupades i sistematitzades. Per últim, es mostren els resultats de la valoració realitzada pels i les participants que van voler, mitjançant un qüestionari.

2. Participants

Van assistir-hi 17 persones pertanyents a les següents entitats o serveis:

- ABS Morera Pomar - Treballadora Social Sanitària
- AIS la Pineda
- Associació de Besties i Diables
- Associació de Jubilats i Pensionistes Sant Crist-Badalona
- Associació de veïns Ronda de Llefià
- Associació Gent Gran Juan Valera
- Associació Teatral Màgic Empenta
- Departament de Participació de l'Ajuntament de Badalona
- Departament de Programes Territorials de Cultura
- IMPO/ Unitat d'Actuacions Integrals: Col·lectius i Territori
- La Salut – Llefià - Tècnica de Salut
- PDC de l'Ajuntament de Badalona
- Pla Comunitari de Pomar-Morera - Tècnica coordinadora
- President Associació Gent Gran Nova Lloreda
- Projecte d'Intervenció Comunitària Intercultural Badalona Sud

Analitzant les dades dels qüestionaris contestats, 13 resideixen en Badalona, i tres persones en Barcelona, Santa Coloma de Gramenet i Canet de Mar, respectivament. Un 53 % va ser dones i la resta homes. Del total de respostes, un 69 % són nascuts a Catalunya i un 31 % a la resta d'Espanya.

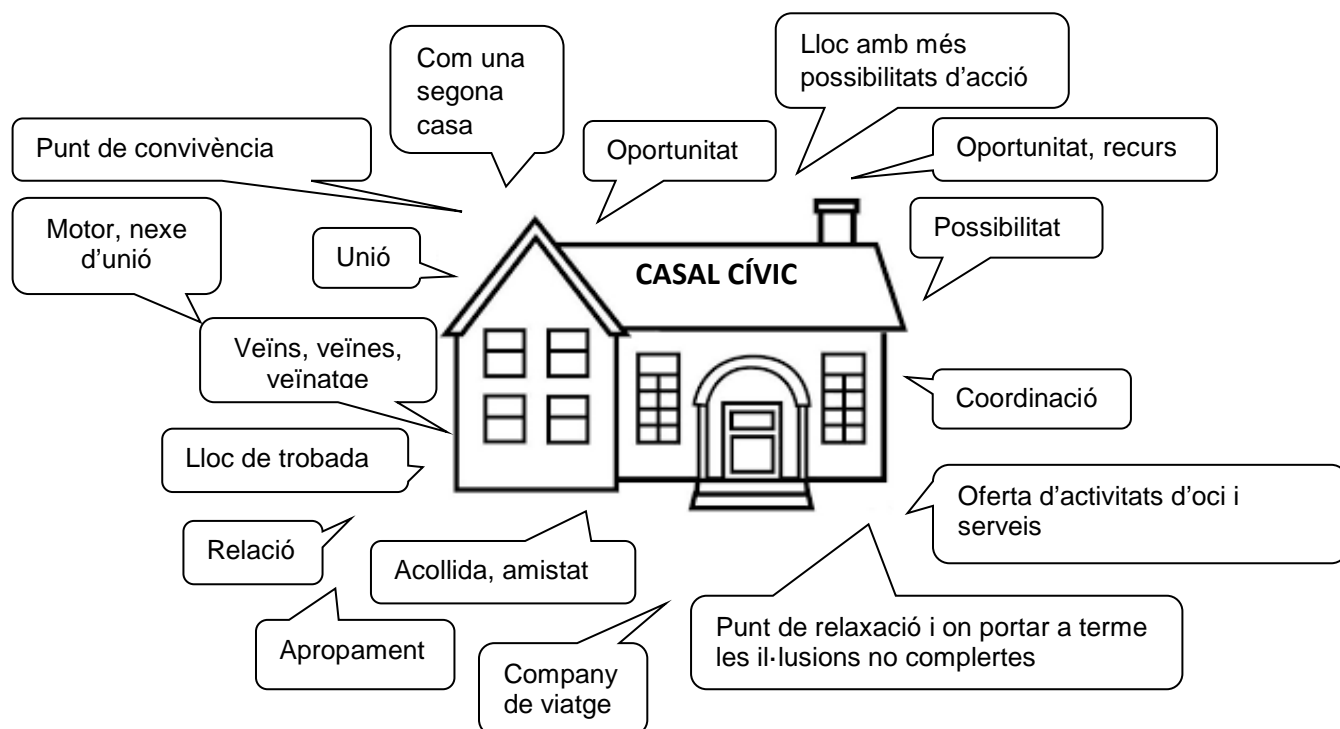
Pel que fa a la situació laboral, la majoria, un 53% treballa -per compte d'una altre- un 35% són jubilats o pensionistes, i un 12% es troben en situació d'atur. Entre les persones que treballen, més de meitat - un 55% - són persones treballadores de l'administració pública, un 18 % en el sector indústria i la resta de el sector de la salut, l'educació i els serveis socials i altres activitats.

Pel que fa al nivell formatiu, un 12 % tenen el primer grau, dada similar a qui va finalitzar l'ESO o FP Mitjà, un 18% FP superior, un 24% té una Diplomatura i un 35% una llicenciatura.

Amb relació a la pregunta de quin tipus d'entitats formen part d'algun tipus d'entitat, un 10% assenyalen pertànyer a una col·legi professional, un 5% a un sindicat, un 30% pertanyen a una entitat veïnal, un 10% a una entitat juvenil, un 25 % formen part d'una associació cultural i de lleure i un 10% també són socis d'una associació de pares i mares. Aquesta mateix percentatge, un 10%, afirmen estar en altres tipus d'entitats, com entitats de gent gran o religiosa.

3. L'equipament en una paraula...

Per iniciar la reflexió d'una manera activa i dinàmica es va demanar als i a les participants que es presentessin, dient el seu nom, l'entitat a la que pertanyien i que diguessin amb una paraula què era el Casal Cívic per a ells i elles. A continuació, es presenten les paraules citades:

En aquest primer moment de reflexió vivencial es van destacar aspectes com:

- Un primer agrupament de paraules fan referència a la potencialitat de l'equipament, a l'oportunitat que és per al territori, amb espai per explorar.
- Un segon bloc posa de relleu la vessant emocional: el Casal com a espai d'amistat, de convivència, un espai proper en el qual et sents acollit, on es desenvolupen les relacions entre veïns i veïnes, etc.
- Un tercer grup d'idees ho vincula a la realització d'activitats, un espai on realitzar allò amb què havies somiat i no havies pogut fer, etc.
- Per últim, s'assenyala al Casal com a coordinació entre serveis i entitats del territori.

4. Quines són les necessitats del nostre territori sobre les quals l'equipament podria tenir un paper?

En segon lloc, la reflexió es va centrar en identificar necessitats del territori en les quals l'equipament cívic hi podria incidir. Les aportacions dels i de les participants van ser les següents:

Ser aparador de projectes i treballs

- Es proposa que els equipaments cívics puguin ser un aparador on projectar i visualitzar els projectes que es fan a la ciutat i als propis casals. Per tant, caldria explicar treballs o plans (per exemple, vinculats al col·lectiu LGTB), disposar d'un espai per penjar exposicions, etc.

Activitats familiars

- Promoure la realització d'activitats familiars perquè hi ha necessitat de serveis i recursos que promoguin la realització d'activitats conjuntes entre els mateixos membres de la família, de manera que l'activitat estigués pensada per a tota la família i així tindria un impacte en infants, pares, mares, avis i àvies.

Reforçar l'activitat adreçada als adolescents i joves

- Es coincideix en la necessitat de reforçar la planificació i programació d'activitats adreçades al jovent, especialment es cita a la franja de 12 a 14 anys, ja que hi ha un dèficit d'oferta al territori. Aquestes activitats haurien d'estar dinamitzades i pensada en els interessos del jovent.

Facilitar l'accés a les activitats de les persona depenents

- Manca d'espais d'oci per a gent gran depenents i amb poca mobilitat. Aquestes persones tenen moltes dificultats o els resulta impossible desplaçar-se, entrant en processos d'aïllament que acaben afectant a la salut integral de la persona. Cal pensar com facilitar l'accés a activitats d'aquestes persones.

Punt de trobada intergeneracional

- S'observa que el canvi de Casal de la Gent Gran a Casal Cívic obliga a repensar estratègies de com arribar a un públic diferent, i com fer això promovent l'intercanvi

generacional. En tot cas és necessari un lideratge i un motor d'aquest procés de canvi per promoure el nou model d'actuació dels equipaments.

- Es coincideix en la necessitat de impulsar espais i projectes intergeneracionals, com a instrument per connectar a les diferents generacions que comparteixen un equipament i territori. En aquesta línia, es podrien oferir activitats per diferents públics: familiar, jove, infantil, adults, gran, que potenciï la relació entre ells.

Promoure cursos o xerrades de promoció de la salut

- Es poden abordar temes de salut, com per exemple, temes de salut sexual. Tot i que s'observa que ja es realitzen en altres equipaments i no tenen gaire afluència de gent.
- Xerrades de salut de la dona. En aquest cas també es comenta que també es realitzen aquest tipus de xerrades en altres equipaments i hi ha persones interessades però sempre són les mateixes, pot ser per com es convoca o com s'organitza.

Impuls de l'activitat intercultural

- S'assenyala la manca d'espais interculturals en els equipaments i en el territori. Per tant, es proposa que l'equipament sigui proactius en la promoció de la interacció entre les persones diverses, facilitant espais inclusius de convivència.
- En aquest sentit, es proposa la cultura popular com a eina de connexió i vinculació, la cultura popular i tradicional com a nexes d'unió amb el casal exercint un paper actiu de relació entre cultures, treball intercultural. Per exemple:
  - Portar els assajos de les companyies de teatre als Casals cívics.
  - Utilitzar la gastronomia (alimentació, tradicions, hàbits, etc.) com a eina de cohesió entre cultures. Per fer-ho, caldria que els Casals cívics es dotessin de cuines.

El Casal com a lloc de trobada

- Es valora que seria interessant crear un espai que exerceixi de lloc de trobada obert, on hi hagin els diaris, es pugui anar a xerrar o interactuar amb l'altre de manera informal, sense activitat pel mig. En aquest sentit, també es podria reforçar el Casal com espai de trobada amb jocs de taula, organització de cinefòrums, etc.

Intercanvi de coneixements i habilitats

- Impulsar una activitat que es podria anomenar *Mostra les teves potencialitats*, en què una persona pugui oferir a la comunitat allò que sap fer, tant a joves, adults o

gent gran. La gent té coneixements que ofereixen un gran potencial per compartir, i es destaca que vincula més el fet de donar que de rebre.

Formació

- Es proposa impulsar cursos de formació subvencionats, tal com:
  - Formació en el lleure.
  - Llenguatges de signes, per afavorir la inclusió del col·lectiu de persones sordes.
  - Habilitats parentals.
  - Hàbits saludables.

Orientació laboral

- Un altre ús que es podria potenciar són temes d'orientació laboral, o de pràctiques en la dinamització de grups i col·lectius. El casal podria ser un espai de realització de pràctiques de dinamitzadors, per exemple, tutoritzats pels professionals dels equipaments cívics.

Obrir a la participació de tots els col·lectius

- Es valora que es necessari reforçar la participació de tots les col·lectius en el funcionament del Casal, escoltant les seves necessitats, acompanyant en la materialització de les seves idees, etc. Cal treballar a fons que els Casals estiguin oberts a tothom.

Es posa com exemple que avui dia hi ha equipaments en els quals la participació de les dones és mínima perquè l'activitat que genera no va adreçada a elles, hi ha resistències per part d'algun altre col·lectiu, etc.

Ampliació de l'horari

- És necessari plantejar una ampliació de l'horari al cap de setmana, doncs és quan els barris disposen de menys oferta tant d'espais com d'activitats. Es podria treballar en la línia de funcionament d'un hotel d'entitats, en què algunes persones disposen de clau, o similar.
- També introduir certa flexibilitat horària que permeti ampliar l'horari durant el dia seria interessant i útil per ampliar la utilització de l'equipament per part d'altres col·lectius que iniciïn el seu temps lliure a partir de les 20 o 21 hores (pares i mares, per exemple).

Acompanyament a entitats

- Es posa de relleu les dificultats que suposa la burocràcia per la utilització de l'equipament, bé sigui per fer una activitat o realitzar una reunió. Per tant, es demana la reducció d'aquells tràmits burocràtics i l'acompanyament per fer la demanada per part dels tècnics o responsables dels Casals cívics.

Rentabilitzar dels espais infrautilitzats

- Es comenta que la utilització dels equipaments s'ha de maximitzar, en tant que cal evitar que estigui buit i sense activitats durant algunes hores del dia. És un recurs a disposició de la comunitat que s'ha de donar a conèixer per aconseguir-ho.
- Millorar les infraestructures, tant els materials disponibles, com els sistemes informàtics, els espais escènics, la connexió de wifi, etc.

Cessió d'espais

- Cal promoure la cessió dels espais del Casal a nous usos i persones que fins ara no l'han utilitzat perquè no era un espai de referència per a ells.
- Cal anar més enllà de la cessió d'espais i concebre l'intercanvi d'espais dels diferents equipaments i recursos del territori com una pràctica habitual. És a dir, per exemple, que les escoles puguin ser utilitzades per persones usuàries del Casal, i que els alumnes puguin tenir el Casal com un recurs de referència on realitzar activitats i on poder disposar d'espais.

La tecnologia al servei dels equipaments cívics

- Introduir la figura del comunitari manager per introduir al Casals en la difusió en xarxes.
- Disposar de wifi i accés a ordinadors a tots els casals.
- Realitzar una difusió atractiva, amb la millora dels díptics, la presència a les xarxes socials i als mitjans de comunicació.

5. Com podria enfortir el Casal la vinculació al territori?

Les persones participants també van reflexionar amb relació a com el Casal podria tenir un paper més actiu en la comunitat i la xarxa de relacions del territori, indicant si trobaven a faltar l'equipament en algun espai de relació, treball o participació del barri o territori. I en aquest sentit es va assenyalar les següents consideracions:

- En primer terme, es fa una reflexió entorn la necessitat d'oblidar els protagonismes per part de tots els recursos, i donar la prioritat a treballar en xarxa, amb una bona coordinació i aprofitament dels recursos amb què disposem.
- El Casal ha de participar en les comissions territorials i de ciutat.
- Obrir-se als altres equipaments i població. Es proposa facilitar el coneixement i intercanvi d'activitats mitjançant l'elaboració de *Menús d'activitats*, que recullin l'oferta d'activitats d'una escola, Casal cívic, etc. per tal d'afavorir un intercanvi a partir del què ja fan, escollint entre les activitats del *Menú* de l'altre. Per exemple, que la Coral del Casal Cívic vagi a cantar als infants de l'escola.
- El Casal Cívic ha de sortir al carrer per tal de donar a conèixer què és, què ofereix i establir connexions amb els agents del territori.
- Establir relació amb els programa Aprenentatge Servei, per tal de connectar a l'alumnat de les escoles amb els col·lectius que utilitzen el Casal.
- Vinculació amb el sistema sanitari. En aquest moment, els professionals de la salut han inclòs la prescripció social en el tractament. Aquest fet incrementa la importància d'establir una comunicació i coordinació entre serveis del territori, per tal de garantir el coneixement de l'oferta d'activitats.
- Facilitar el poder etiquetar als equipaments cívics en les xarxes socials. Es destaca que això pot reforçar la difusió, visualitzar al Casal, etc.
- Impulsar la coordinació entre centres cívics municipals i Casals cívics de la Generalitat de Catalunya, promovent el treball en xarxa entre ells, no únicament a partir de la coordinació d'activitats, sinó també en la detecció de necessitats i la recerca de respostes i activitats.
- Establir un co-lideratge, projectes conjunts coordinats, que eviten la duplicitat i sumen recursos.
- Fer coses conjuntament entre diferents agents. Per exemple, entre les escoles i els casals cívics, que treballen les relacions intergeneracionals.

6. Quines accions es poden promoure per crear comunitat i arrelament entorn al casal amb les persones usuàries i entitats de la població?

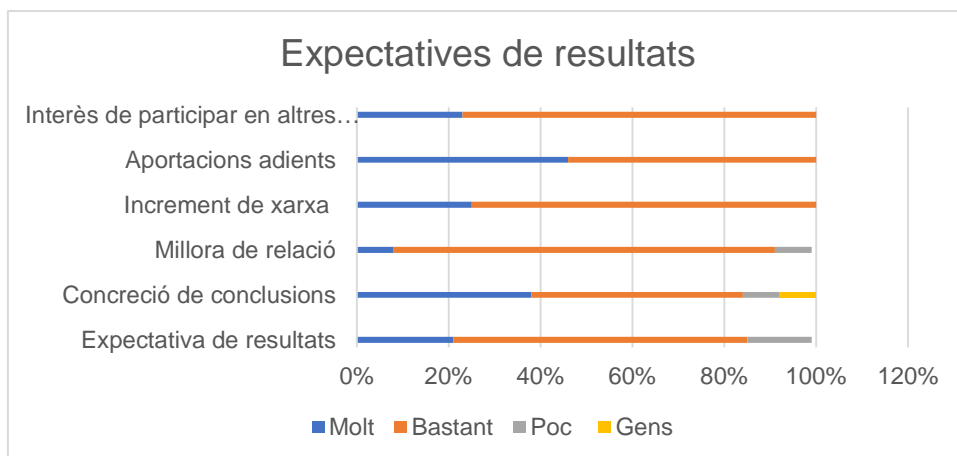
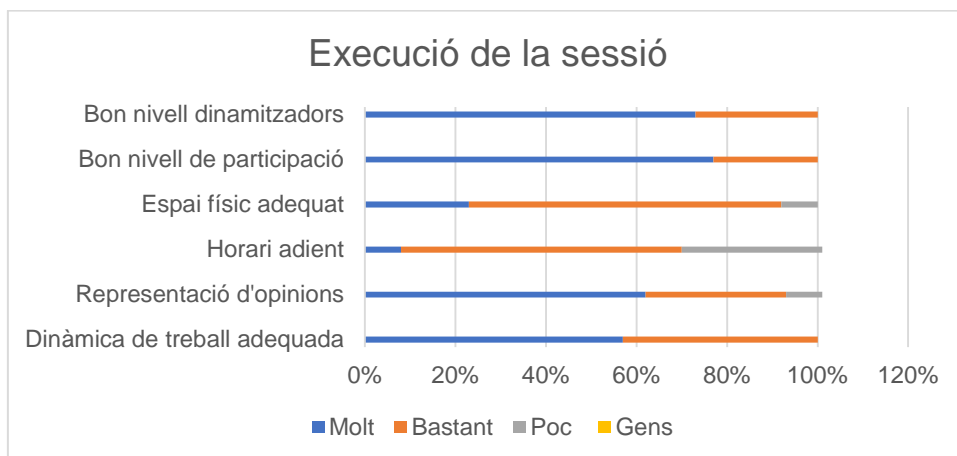
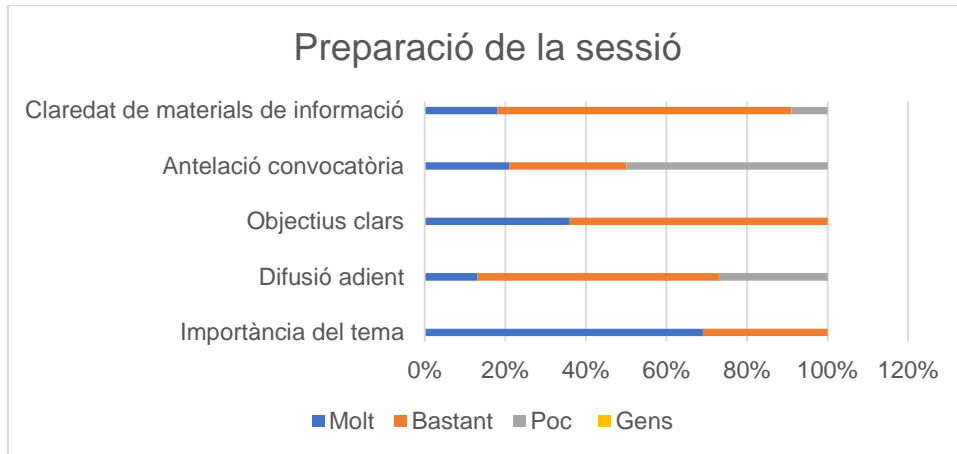
Finalment, la reflexió es va centrar en com promoure la implicació, l'arrelament i els vincles de les persones usuàries i les entitats amb el Casal. Per fer aflorar les propostes, es va convidar a les persones participants a realitzar una pluja d'idees. Les aportacions van ser les següents:

- Disposar de suficients recursos personals (professionals que puguin dinamitzar i programar, connectar i coordinar) i econòmics (per realitzar activitat, impulsar projectes, etc.).
- Generar vincles de les persones usuàries amb l'equipament a partir de les activitats que realitzen.
- Informació sobre temes quotidians (pensions, pobresa energètica, etc.) que siguin útils.
- Oferir serveis ininterromputs, especialment aquells vinculats a necessitats bàsiques. Per exemple, el menjador. En aquesta línia, també caldria posar especial atenció a les activitats en períodes de nadal i vacances d'estiu, per tal de reforçar-les justament quan la programació baixa la seva intensitat i les persones poden tenir més dificultats per relacionar-se.
- Sensibilitzar sobre la importància de la socialització per evitar els processos d'aïllament de les persones.
- Fomentar les xarxes de suport mutu entre persones, especialment per combatre l'aïllament de les persones més majors. Per exemple, es fan sortides a la platja als mesos d'estiu amb persones amb mobilitat reduïda i és una activitat que agraeixen moltíssim.
- El Casal ha de sortir al carrer, apropar-se a la vida del barri.
- Generar espais d'intercanvis d'idees per pensar com podem millorar la convivència i el coneixement mutu.
- Potenciar la convivència mútua entre col·lectius, aprendre uns dels altres.
- Millorar el pudor en les diferències d'edats, per vèncer les resistències o pors per compartir espais d'activitats. És a dir, que el desconeixement vers els "altres" no ens faci deixar de fer coses.
- Fomentar el voluntariat (inclús amb incentius).

- Promoure accions interculturals a traves de la gastronomia. Per exemple, aprofitar *La Torronada*, activitat en la qual es porten torrons, polvorons, pastes típiques de diverses cultures, (marroquina, catalana, etc.). O l'activitat *Els colors de la tardor*, del Districte 4.
- Fer una passejada i visitar els diferents espais del territori. Aquesta passejada podria anar acompanyada d'un conte.
- Fer excursions culturals amb guia.
- Fomentar el reciclatge de materials com a manera de fer. De manera que tota activitat que es promogui tingui en compte els criteris de reducció, reutilització i reciclatge dels materials utilitzats.

7. Valoració de la sessió

Les persones participants van poder valorar la sessió de treball mitjançant un qüestionari. Els principals trets de la valoració en base a les respostes donades són:

Valoració general

